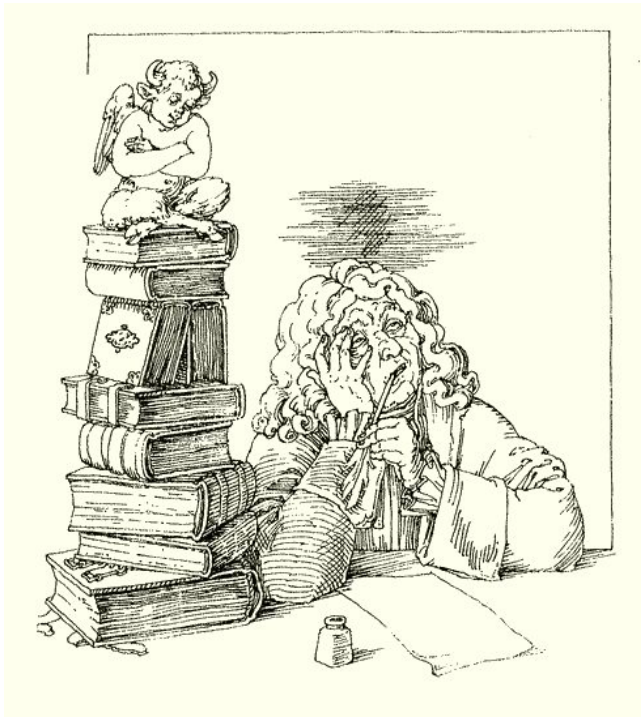

Kezdetben vala a magyar Ige!?

„A magyar nyelv messze magasan áll, magában.
Egészen sajátos módon fejlődött,
és szerkezetének kialakulása olyan időkre nyúlik vissza,
amikor a legtöbb európai nyelv még nem is létezett.
Önmagában, következetesen és szilárdan fejlődött nyelv,
amelyben logika van, sőt matézis,
erő,
a hangzatok minden hajlékonyságával és alakíthatóságával.
E nyelv a nemzeti önállóság,
a szellemi függetlenség legrégibb és legfényesebb emléke...
A magyar nyelv eredetisége
még ennél is csodálatosabb tünemény!
Aki megfejtí, isteni titkot boncolgat, annak is az első tételét...”

(Sir John Bowring
1830-ban megjelent „Poetry of Magyar”
című verses kötetének előszavában)

Gyimóthy Gábor : Nyelvlecke

(Firenze 1984. X. 12.)

Egyik olaszóra sodrán,
Ím a kérdés felmerült:
Hogy milyen nyelv ez a magyar,
Európába hogy került?
Elmeséltem, ahogy tudtam,
Mire képes a magyar.
Elmondtam, hogy sok, sok rag van,
S hogy némelyik mit takar,
És a szókincsben mi rejlik,
A rengeteg árnyalat,
Példaként vegyük csak itt:
Ember, állat hogy halad?
Elmondtam, hogy mikor járunk,
Mikor mondom, hogy megyek.
Részeg, hogy dülöngél nálunk,
S milyen, ha csak lépdelek.
Miért mondom, hogy botorkál
Gyalogol, vagy kódorog,
S a sétáló szerelmes pár,
Miért éppen andalog?
A vaddisznó, hogy ha rohan,
Nem üget, de csörtet – és
Bár alakra majdnem olyan
Miért más a törtetés?
Mondtam volna még azt is hát,
Aki fut, miért nem lohol?
Miért nem vág, ki mezőn átvág,
De tán vágtat valahol.
Aki tipeg, miért nem libeg,
S ez épp úgy nem lebegés, --
Minthogy nem csak sánta biceg,
S hebegés nem rebegés!

Mit tesz a ló, ha poroszkál,
Vagy pedig, ha vágtazik?
És a kuvasz, ha somfordál,
Avagy akár bóklászik.
Lábát szedi, a ki kitér,
A riadt őz elszökell.
Nem ront be az, aki betér . .
Más nyelven, hogy mondjam el?
Jó lett volna szemléltetni,
Botladozó, mint halad,
Avagy milyen őgyelegni?
Egy szó - egy kép - egy zamat!
Aki 'slattyog', miért nem 'lófrál'?
Száguldó hová szalad?
Ki vánszorog, miért nem kószál?
S aki kullog, hol marad?
Bandukoló miért nem baktat?
És ha motyog, mit kotyog,
Aki koslat, avagy kaptat,
Avagy császkál és totyog?
Nem csak árnyék, aki suhan,
S nem csak a jármű robog,
Nem csak az áradat rohan,
S nem csak a kocsi kocog.
Aki cselleng, nem csatangol,
Ki 'beslisszol' elinal,
Nem 'battyog' az, ki bitangol,
Ha mégis: a mese csal!
Hogy a kutya lopakodik,
Sompolyog, majd meglapul,
S ha ráförmedsz, elkotródik.
Hogy mondjam ezt olaszul?
Ám egy másik itt tekereg, –
Elárulja kósza nesz –
Itt kóvályog, itt ténfereg. .
Franciául, hogy van ez?
S hogy a tömeg miért özönlik,
Mikor tódul, vagy vonul,
Vagy hömpölyög, s még sem ömlik,
Hogy mondjam ezt angolul?
Másik, erre settenkedik,
Sündörög, majd elterül.
Ráripakodsz, elődalog,
Hogy mondjam ezt németül?
Egy csavargó itt kóborol,
Lézeng, ódöng, csavarog,

Lődörög, majd elvándorol,
S többé már nem zavarog.
Aki surran, miért nem oson,
Vagy miért nem lépeget?
Mindezt csak magyarul tudom,
S tán csak magyarul lehet..!

Dohogó

Benyhe János

Utolsó módosítás:

2010.10.25. - 10:36

Meg van írva, hogy "Jaj a botránkoztatónak". Akkor most énnekem is jaj.
hirdetés

Mert botránkoztatásra adom a fejemet. Nem átallok leszögezni, hogy soha életemben nem írtam le - gondolom, már nem is fogom leírni - az egyszerű, köznapi, tiszta és tömör ha kötőszó helyett azt a minden bürokratának és finomkodónak oly kedves, mert választékosnak ható - pedig ebben az értelemben nekem oly keresett - (ál)kötőszót, hogy amennyiben.

Most egy pár vigasztaló szó. Megindítóan próbálkozott évtizedekkel ezelőtt egy művelt, kiváló tévés szakember és tudósító, hogy, Kodály sugallata (a null helyett nulla) mellett, feltételes módunk tárgyas ragozásának jelen idejű, többes számú, első személyű régies, sőt, kihalt alakját is föltámassza: azt, hogy várnók, szeretnők stb. Hiába élt vele - nagy ritkán - József Attila is, sosem állt rá sem a szám, sem a tollam, hogy ilyesmit mondjak-írjak: "Mindnyájan azt akarnók, hogy...". Már a régi szerkesztőségekben is elkacarásztunk az effélén.

Megint egy kis botránkoztatás. Ha ellenkezett valami valamivel, úgy mondtuk azt hagyományosan, hogy ellentétben állnak egymással, vagy úgy, hogy valami szemben áll valamivel. Hát ennek is vége. Csoda-e, ha manapság, gyorsuló korunkban, már állni sem állnak szemben egymással a dolgok? Ha ellentétben van, minden csak szembemegy valamivel. De én csökönyös vagyok. Mondjon, írjon akárki, amit akar, sosem mennek, mindig csak szemben állnak egymással az én ellentéteim. Nincs itt érv se pró, se kontra. Inkább csak stílus, szokás, szemlélet, de főleg hagyomány dönti el a kérdést. Az én szövegeimben pedig valahogy nem masíroznak az ellentétek.

De még nincs vége. Most jönnek a henye-locsogó túlképzések. Olyanokat sem írtam le soha, hogy ezt követően (utána, eztán, aztán, ezután, az után helyett). Meg olyat sem, hogy valaminek köszönhetően (valami miatt, emiatt, amiatt, miatta, ezért, azért, valaminek jóvoltából helyett). Mert mindig gyengít a túlképzés.

Meg aztán sosem mondtam, és főleg nem mondtam volt én semmit. Mindig egyszerűen csak mondtam, ha mondtam.

Végül pedig: a kétezerszáz helyett kettőezer-egyszáz-ról már nemhogy írni-beszélni, hanem hallani sem akarok.